

სკოპინგის დასკვნა N2

დაგეგმილი საქმიანობის დასახელება: 15,23 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 1“ და 15,56 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 2“ ჰესების კასკადისა და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურების მშენებლობა და ექსპლუატაცია;

დაგეგმილი საქმიანობის განმახორციელებელი: შპს „განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანია“ (ს/კ 405511450);

დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ონის მუნიციპალიტეტი;

განაცხადის შემოსვლის თარიღი: 17.11.2023

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გარემოსდაცვითი შეფასების ჯგუფი“;

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სსიპ გარემოს ეროვნულ სააგენტოში შპს "განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანიის" მიერ, წარმოდგენილია ონის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ჯეჯორაზე 15,23 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 1“ და 15,56 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 2“ ჰესების კასკადისა და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურების მშენებლობისა და ექსპლუატაციის სკოპინგის ანგარიში.

დაგეგმილი საქმიანობა ითვალისწინებს ონის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ირის, სოფ. ქვედრულასა და ქ. ონის მიმდებარე ტერიტორიაზე ბუნებრივ ჩამონადენზე მომუშავე, დერივაციული ტიპის „სორგითი 1“ და „სორგითი 2“ ჰესების კასკადის მშენებლობასა და ექსპლუატაციას. ჰესების კასკადი, განთავსდება მდინარე მდ. ჯეჯორას ხეობაში. წარმოდგენილი shp ფაილების მიხედვით, საპროექტო არეალის GPS კოორდინატებია: X - 381682.31 ; Y - 4707079.01; X - 378505.10; Y - 4711042.41; X - 378306.85; Y - 4711590.12; X - 372111.60; Y - 4714728.58. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სორგითი ჰესების კასკადის ინფრასტრუქტურულიდან უახლოესი საცხოვრებელი სახლი (სოფ. ქვედრულა) მდებარეობს 200 მეტრის დაშორებით. წარმოდგენილი ელექტრონული Shp ფაილების მიხედვით, „სორგითი 2“ ჰესის სათავე კვანძის მიმდებარედ, დაახლოებით 25 მეტრში, განთავსებულია შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის “გუფთა-ონის საავტომობილო გზა”.

საპროექტო „სორგითი 1“ და „სორგითი 2“-ის ჰესების კასკადის ჰიდროელექტროსადგურის დადგმული ჯამური სიმძლავრე იქნება - 30,79 მგვტ, საიდანაც „სორგითი 1“-ის დადგმული სიმძლავრეა 15,23 მგვტ, „სორგითი 2“-ის - 15,56 მგვტ. ელექტროენერჯის ჯამური გამომუშაება წლიურად შეადგენს - 146,19 მლნ.კვტ/სთ. სორგითი 1 ჰესის შემთხვევაში ეკოლოგიური ხარჯი იქნება 0,89 მ³/წმ, სორგითი 2 ჰესის შემთხვევაში - 1,11 მ³/წმ. “სორგითი 1” და “სორგითი 2” ჰესები მოიცავს სათავე ნაგებობებს, სადერივაციო სადაწნეო მილსადენებს,

(ძალურ კვანძებს) ჰესის შენობებს, წყალგამყვან არხებს, თევზსავალს და თევზამრიდ ნაგებობებს.

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ. მათ შორის, განხილულია უმოქმედობის ალტერნატივა და საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობის ალტერნატივები. „სორგითი 1“-ის შემთხვევაში, საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობის ორი (I – სადაწნეო მილსადენის განთავსება მიწის ქვეშ, მდინარე ჯეჯორას მარცხენა ნაპირზე; II – სადაწნეო მილსადენის განთავსება მიწის ქვეშ, მდინარე ჯეჯორას მარჯვენა ნაპირზე) ალტერნატიული ვარიანტიდან, გარემოსდაცვითი და ტექნიკური საკითხების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა II ალტერნატივას. „სორგითი 2“-ის შემთხვევაში, ასევე განხილულია ორი ალტერნატიული ვარიანტი (I – სადაწნეო მილსადენის განთავსება მიწის ქვეშ, მდინარე ჯეჯორას მარცხენა ნაპირზე; II – სადაწნეო მილსადენის განთავსება მიწის ქვეშ, მდინარე ჯეჯორას მარჯვენა ნაპირზე) ტექნიკური-ეკონომიკური უპირატესობებისა და გარემოზე შედარებით ნაკლები ზემოქმედების გათვალისწინებით, შერჩეულ იქნა II ალტერნატიული ვარიანტი. სკოპინგის ანგარიშში ასევე წარმოდგენილია ჰესების კასკადის და სათავე კვანძების ტექნოლოგიური ალტერნატივები, რომელთა ურთიერთშედარების საფუძველზე, გარემოსდაცვითი საკითხების გათვალისწინებით, უპირატესობა მიენიჭა დასაშლელი ტიპის კაშხლების მოწყობას.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, მდ. ჯეჯორაზე „სორგითი 1 ჰესის“ სათავე კვანძის მოწყობა დაგეგმილია ზ.დ. 1052.70-1047.60 მ ნიშნულებს შორის მოქცეულ მონაკვეთზე. (GPS კოორდინატები: X-381682.31; Y- 4707079.01). „სორგითი 1 ჰესის“ სათავე კვანძის შემადგენლობაში იქნება: დასაშლელი ტიპის (ფარებიანი) კაშხალი გვერდითი წყალმიმღებით (სიგრძით - 7 მ), სალექარი (სიგრძით - 115 მ, სიგანით - 8 მ), წყალგამრეცხი, სადაწნეო მილსადენი (სიგრძე 5614 მ), 26 საფეხურიანი თევზსავალი (სიგრძე 30,6 მ) და თევზამრიდი ნაგებობა, წყალგამყვანი არხი და 110 კვ ელექტროგამანაწილებელი ქვესადგური. სათავე კვანძთან შეგუბებული წყლის სარკის ზედაპირის ფართობი იქნება 3536,5 მ².

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, „სორგითი 1“ ჰესის მიერ აღებული წყალი სადაწნეო მილსადენის საშუალებით მიეწოდება ძალურ კვანძს. სადაწნეო მილსადენი განთავსდება მდ. ჯეჯორას მარჯვენა სანაპიროზე. მილსადენის სიგრძე იქნება 5614 მ, დიამეტრი – 3000 მმ. მილსადენის დერეფანი გადაკვეთს 13 სხვადასხვა ტიპის წყალსადინარს აკვედუკების საშუალებით და ტრანშეებში ჩაღრმავებით. სადაწნეო მილსადენი დამზადებული იქნება ფოლადისგან.

სადაწნეო მილსადენიდან წყალი მოხვდება „სორგითი 1“ ჰესის ძალურ კვანძში (GPS კოორდინატები: X - 378505.10; Y -4711042.41), სადაც დამონტაჟდება ვერტიკალურღერძიანი, ფრენსის ტიპის სამი ტურბინა, ჯამური სიმძლავრით - 15,23 მგვტ. ჰიდროაგრეგატების (ტურბინების) მიერ გამოყენებული წყალი წყალგამყვანი არხის საშუალებით ჩაშვებული იქნება მდ. ჯეჯორაში. სორგითი 1 ჰესის 110 კვ ქვესადგური განთავსდება ჰესის შენობის

მარჯვნივ 915,00 მ ნიშნულზე. მოწყობილობები იქნება გარე მონტაჟის, რომელიც აღიჭურვება ამამაღლებელი სამი ტრანსფორმატორით, დენის და ძაბვის ტრანსფორმატორებით და ყველა საჭირო დამხმარე და დაცვის მოწყობილობებით. ქვესადგურის ტერიტორიაზე ტრანსფორმატორები განთავსდება სპეციალურ წყალგაუმტარ ფენაზე, სადაც მოეწყობა ასევე ზეთის ავარიულად დაღვრის შემთხვევაში ზეთის შემკრები რეზერვუარი.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, „სორგითი 1 ჰესის“ ქვედა ბიეფში ზღვის დონიდან 904.70, 899.60 მ ნიშნულს შორის დაგეგმილია **“სორგითი 2 ჰესის”** სათავე კვანძის მოწყობა, (GPS კოორდინატები: X - 372111.60; Y - 4714728.58). სათავე კვანძის შემადგენლობაში იქნება: დასაშლელი ტიპის (ფარებიანი) კაშხალი გვერდითი წყალმიმღებით (სიგრძე - 7 მ), სალექარი (სიგრძე - 115 მ, სიგანე - 8 მ), წყალგამრეცხი, სადაწნეო მილსადენი (სიგრძე - 7278 მ), 26 საფეხურიანი თევზსავალი (სიგრძე 30,6 მ), თევზამრიდი ნაგებობა, წყალგამყვანი არხი და 110 კვ ელექტროგამანაწილებელი ქვესადგური. “სორგითი 2 ჰესის” სათავე კვანძთან შეგუბებული წყლის სარკის ზედაპირის ფართობი იქნება 12 270 მ². სორგითი 2 ჰესი წლიურად გამოიმუშავებს დაახლოებით 71,63 მლნ კვტ/სთ ელექტროენერგიას.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, **„სორგითი 2“ ჰესის** მიერ აღებული წყალი სადაწნეო მილსადენის საშუალებით მიეწოდება ძალურ კვანძს. სადაწნეო მილსადენის სიგრძე შეადგენს 7278 მ-ს, დიამეტრი 3000 მმ-ს. მილსადენი დამზადებული იქნება ფოლადისგან. მილსადენი დერეფანი განთავსდება მდ. ჯეჯორას მარჯვენა სანაპიროზე და გადაკვეთს 21 სხვადასხვა ტიპის წყალსადინარს, როგორც აკვედუკების საშუალებით, ასევე ტრანშეებში ჩაღრმავებით.

სადაწნეო მილსადენიდან წყალი მოხვდება **„სორგითი 2“ ჰესის** ძალურ კვანძში (GPS კოორდინატები: X-372111.60; Y - 4714728.58), სადაც დამონტაჟდება ვერტიკალურღერძიანი, ფრენის ტიპის ტურბინა სამი ტურბინა, რომლის საერთო სიმძლავრე იქნება 15,56 მგვტ. წყალგამყვანი არხის საშუალებით ჰიდროაგრეგატების მიერ გამოყენებული წყალი ჩაშვებული იქნება მდინარეში. სორგითი 2 ჰესის 110კვ ქვესადგური განთავსდება ჰესის შენობის მარჯვნივ 805,15 მ ნიშნულზე. მოწყობილობები იქნება გარე მონტაჟის რომელიც აღიჭურვება ამამაღლებელი სამი ტრანსფორმატორით, დენის და ძაბვის ტრანსფორმატორებით და ყველა საჭირო დამხმარე და დაცვის მოწყობილობებით. ქვესადგურის ტერიტორიაზე ტრანსფორმატორები განთავსდება სპეციალურ წყალგაუმტარ ფენაზე, სადაც მოეწყობა ასევე ზეთის ავარიულად დაღვრის შემთხვევაში ზეთის შემკრები რეზერვუარი.

ჰესების კასკადის გამომუშავებული ელექტროენერგიის ელექტროსისტემის ქსელში ჩართვა გათვალისწინებულია ელექტროგადამცემი ხაზის საშუალებით, რომელთან დაკავშირებითაც დაგეგმილია დამოუკიდებელი პროექტის შემუშავება. **გზმ-ის ეტაპზე სათანადოდ უნდა იქნეს დასაბუთებული ეგბ-ის დამოუკიდებელი პროექტით გაყვანის გადაწყვეტილება.**

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, ჰესების სათავე კვანძების მიმდებარედ და სადაწნეო მილსადენების დერეფანში დაგეგმილია გრუნტის გზების მოწყობა, რომელიც გამოყენებული იქნება მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე. წარმოდგენილი ინფორმაციით, გზების

მოწყობასთან დაკავშირებით დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზმ-ის ანგარიშში.

საპროექტო ჰესების კასკადის სამშენებლო სამუშაოების ვადა განსაზღვრულია 28 თვით. პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია ორი სამშენებლო ბანაკის მოწყობა. პირველი სამშენებლო ბანაკი მოეწყობა „სორგითი 1 ჰესის“ ძალური კვანძის მიმდებარედ მდ. ჯეჯორას მარჯვენა ჭალის ტერიტორიაზე, ფართობით - 1708 მ². მეორე სამშენებლო ბანაკი განთავსდება „სორგითი 2 ჰესის“ ძალური კვანძის მიმდებარედ, მდინარის მარჯვენა ჭალის ტერიტორიაზე, 2275,9 მ² ფართობზე. სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით უახლოესი საცხოვრებელი პირველი სამშენებლო ბანაკიდან დაშორებულია დაახლოებით 200 მეტრით.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, მშენებლობის ეტაპზე სამეურნეო-ფეკალური წყლების მართვისთვის გათვალისწინებულია საასენიზაციო ორმოების მოწყობა. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე დასაქმებული პერსონალის სასმელი წყლით უზრუნველყოფა მოხდება წყლების ადგილზე მიტანით. სამშენებლო ბანაკების ტექნიკური წყლით მომარაგება მოხდება მდ. ჯეჯორაიდან, სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზმ-ს ეტაპზე.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, სამშენებლო სამუშაოების ფარგლებში ექსკავირებული იქნება დაახლოებით 33 766 მ³ მოცულობის გრუნტი, რომლის ნაწილი გამოყენებული იქნება უკუყრილებისთვის, ნაწილი განთავსდება სანაყაროებზე. პროექტის ფარგლებში დაგეგმილია სამი სანაყაროს მოწყობა. I და II სანაყაროები განთავსდება „სორგითი 1 ჰესის“ მიმდებარედ (წარმოდგენილი shp ფაილების მიხედვით, ტერიტორიის GPS კოორდინატებია: I სანაყარო: X-379135.26, Y-4709267.38; II სანაყარო - X- 379140.82 , Y-4709140.28). III სანაყარო განთავსდება „სორგითი 2 ჰესის“ მიმდებარედ (GPS კოორდინატები: X- 373558.46 , Y-4714398.66).

სკოპინგის ანგარიშში მოცემულია ზოგადი ინფორმაცია გარემოზე შესაძლო ზემოქმედების სახეებისა და იმ ღონისძიებების შესახებ, რომლებიც გათვალისწინებული იქნება გარემოზე მნიშვნელოვანი უარყოფითი ზემოქმედების თავიდან აცილებისათვის, შემცირებისათვის ან/და შერბილებისათვის.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, თანამედროვე საშიში გეოლოგიური პროცესებიდან, მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის, გასათვალისწინებელი იქნება, როგორც ფერდობებზე განვითარებული მცირე მეწყერულ-გრავიტაციული და ეროზიული პროცესები, ასევე მილსადენის დერეფნის გადამკვეთი წყლიანი და პერიოდულად წყლიანი ხევები, რომლებიც წარმოადგენს ჰიდროტექნიკური ნაგებობის დაზიანებისა და ახალი გეოდინამიკური პროცესების ჩასახვის წინაპირობას. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, სენსიტიურ უბნებზე განხორციელდება საშიში გეოდინამიკური პროცესების/დამცავი ნაგებობების მდგომარეობის მონიტორინგი განსაკუთრებით საწყისი 2 წლის განმავლობაში. მონიტორინგში ჩართული იქნება შესაბამისი კომპეტენციის მქონე პერსონალი (ინჟინერ-გეოლოგები). საჭიროების შემთხვევაში უმოკლეს ვადებში გატარდება

შესაბამისი პრევენციული ღონისძიებები (გეოლოგიური შესწავლა, პროექტის დამუშავება, გამაგრებითი სამუშაოები, დამცავი ნაგებობების აღდგენა და სხვ). გზშ-ის ანგარიშში დეტალურად უნდა იქნეს შეფასებული არსებული გეოდინამიკური პროცესები და გრძელვადიან პერსპექტივაში, მათი შესაძლო გააქტიურების რისკები, ასევე მოცემული უნდა იყოს ეფექტური პრევენციული და შემარბილებელი ღონისძიებები, სათანადო დასაბუთებით.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ჰესების კასკადის მშენებლობა-ექსპლუატაცია დაკავშირებული იქნება მდ. ჯეჯორას იქთიოფაუნაზე ზემოქმედებასთან. მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე იქთიოფაუნაზე მოსალოდნელი ზემოქმედება დაკავშირებული იქნება სამიგრაციო გზების ბლოკირებასთან, მდინარის ამღვრევასთან, მდინარის ბუნებრივი ჩამონადენის შემცირებასთან და სხვ. მოსალოდნელი ზემოქმედების შემცირების მიზნით გათვალისწინებულია მდინარის კალაპოტის ქვედა ბიეფში წყლის გარკვეული რაოდენობის მუდმივი შენარჩუნება (სორგითი 1 ჰესი - 0,89 მ³/წმ, სორგითი 2 ჰესი - 1,11 მ³/წმ) და თევზსავალი ნაგებობების მოწყობა. წარმოდგენილი ინფორმაციის მიხედვით, საპროექტო ტერიტორიაზე დაფიქსირდა 4 სახეობის თევზი მათ შორის, საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული სახეობა კალმახი (*Salmo labrax*).

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, პროექტის ზემოქმედების ქვეშ ექცევა ევროპის ბუნების ინფორმაციული სისტემის (European Nature Information System) სამი ტიპის ჰაბიტატი. ზემოქმედების ქვეშ მოქცეულია საქართველოს წითელი ნუსხით დაცული სახეობა კაკლის ხე (*Juglans regia*), რომელიც საპროექტო დერეფანში გავრცელებულია, ასევე ჯადვარის ორი სახეობის ინდივიდი *Dactylorhiza urvilleana* და *Gymnadenia conopsea*. ტერიტორიაზე გამოვლენილია ძუძუმწოვრების 10-ზე მეტი სახეობა, მათ შორის საქართველოსა და საერთაშორისო (IUCN) წითელი ნუსხებით დაცული ევრაზიული წავი (*Lutra lutra*).

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, რომ სავლეთ სამუშაოების შედეგების მიხედვით პროექტის გავლენის ზონაში ისტორიულ-კულტურულ ან არქეოლოგიური ძეგლების არსებობა არ დადასტურებულა. იმ შემთხვევაში თუ ჰესის ექსპლუატაციისას ადგილი ექნება არქეოლოგიური ძეგლების გამოვლენის ფაქტებს, მოხდება კანონმდებლობით გათვალისწინებული ღონისძიებები გატარება.

სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით, საპროექტო არეალი არ მდებარეობს დაცული ტერიტორიების და ზურმუხტის ქსელის საზღვრებში. პროექტის განხორციელება დაგეგმილია სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე. სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მონაცემებით, წარმოდგენილი 224524 კვ.მ ფართობიდან (Shp-ფაილები), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 105408 კვ.მ წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრმა უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშისა და საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაციის, როგორც გარემოსდაცვით საინფორმაციო პორტალზე, ასევე ონის მუნიციპალიტეტის მერიის საინფორმაციო დაფაზე განთავსება. საჯარო განხილვების შესახებ ინფორმაცია განთავსდა ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებში, ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის ვებგვერდზე და ფეისბუქ გვერდზე. ამასთან, ინფორმაცია გაეგზავნა ცენტრის გამომწერებს ელ. ფოსტის მეშვეობით. ასევე სსიპ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის რეგიონული წარმომადგენლების მიერ, საჯარო განხილვების შესახებ განცხადებები განთავსდა საქმიანობის განხორციელების სიახლოვეს, ინფორმაციის გავრცელების დამკვიდრებულ ადგილებზე. დაგეგმილი საქმიანობის სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვები ცენტრის ორგანიზებით, გაიმართა 2023 წლის 13 დეკემბერს ონის მუნიციპალიტეტში, სოფ. ირის და სოფ. პიპილეთის ადმინისტრაციული ერთეულების შენობებში. საჯარო განხილვებს ესწრებოდნენ სსიპ გარემოს ეროვნული სააგენტოს, სსიპ გარემოსდაცვითი ინფორმაციისა და განათლების ცენტრის, ონის მუნიციპალიტეტის, შპს „განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანიის“, შპს „გარემოსდაცვითი შეფასების ჯგუფის“ წარმომადგენლები და ადგილობრივი მოსახლეობა. საჯარო განხილვებზე, დამსწრე პირთა მხრიდან, ყურადღება გამახვილდა ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობის შედეგად პროექტის სიახლოვეს არსებულ სალოცავებზე შესაძლო ზემოქმედებაზე. აღნიშნულთან დაკავშირებით, შპს „განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანიის“ წარმომადგენელმა დამსწრე საზოგადოებას განუმარტა, რომ სალოცავის მიმდებარედ გატარდება შესაბამისი ღონისძიებები, მათ შორის გაკეთდება ბეტონის გალერეა, სალოცავის კლდის ქანების გამორეცხვისგან დაცვის მიზნით, რომელიც არ მოახდენს სალოცავზე უარყოფით ზემოქმედებას. ასევე, დამსწრე საზოგადოების მხრიდან დასმული კითხვები/მოსაზრებები ეხებოდა ჰესის ტექნიკურ საკითხებს, რაზეც შესაბამისი განმარტებები გააკეთა შპს „განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანიის“ წარმომადგენელმა. საჯარო განხილვებზე გამოთქმული შენიშვნები/მოსაზრებები და შესაბამისი პასუხები/განმარტებები აისახა საჯარო განხილვების ოქმებში.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, დაგეგმილ საქმიანობასთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები/მოსაზრებები სააგენტოში არ წარმოდგენილა.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად, სააგენტოს მიერ იდენტიფიცირებულ იქნა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროები, სახეები და ობიექტები. ამასთან, განისაზღვრა და დადგინდა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი, ასევე გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებების საკითხები.

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი:

1. გზშ-ის ანგარიში უნდა მოიცავდეს გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-3 ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მე-4 ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
- 2.1 გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
3. გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის, კონსულტანტის მიერ.
4. გზშ-ის ანგარიშში, ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს:
 - დაგეგმილი საქმიანობის საჭიროების დასაბუთება (გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონის საფუძველზე);
 - დაგეგმილი საქმიანობის დეტალური აღწერა;
 - გარემოს დაცვის მიზნით შემოთავაზებული გონივრული ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ ინფორმაცია, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის უმოქმედობის (ნულოვანი) ალტერნატივის, ტექნოლოგიური ალტერნატივების, ჰიდროელექტროსადგურის ინფრასტრუქტურული ობიექტების (სათავე ნაგებობები, სადაწნეო/სადერივაციო მილსადენები, ჰესის შენობები, ქვესადგურები) განთავსების ალტერნატივების ანალიზი და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივების აღწერა-დასაბუთება. გზშ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული ჰიდროელექტროსადგურის (სორგითი 1 და სორგითი 2) ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ალტერნატივებიდან შერჩეული ადგილმდებარეობის გარემოსდაცვითი, სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები;
 - დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელების ტერიტორიის აღწერა-დახასიათება. მათ შორის: ჰიდროელექტროსადგურის (სორგითი 1 და სორგითი 2) შემადგენელი ინფრასტრუქტურული ობიექტების განთავსების ადგილების დახასიათება,

საქმიანობის განხორციელების ადგილების საკადასტრო კოდ(ებ)ისა და GPS კოორდინატების მითითებით, ჰიდროელექტროსადგურის ყველა შემადგენელი ობიექტის Shp ფაილები;

- ინფორმაცია ჰიდროელექტროსადგურის (“სორგითი 1” და “სორგითი 2”) ინფრასტრუქტურის განთავსების (ზღვის დონიდან) ნიშნულების შესახებ (მათ შორის სათავე კვანძებისა და ძალური კვანძების საძირკვლებისა და თხემების ნიშნულები);
- ჰიდროელექტროსადგურის (“სორგითი 1” და “სორგითი 2”) ერთიანი გენერალური გეგმა, მაღალი გარჩევადობით და შესაბამისი ექსპლიკაციით, სადაც დატანილი იქნება ჰიდროელექტროსადგურის შემადგენელი ყველა ინფრასტრუქტურული ობიექტი (მათ შორის ქვესადგურები) და საპროექტო ჰიდროელექტროსადგურის შემადგენელი ძირითადი ინფრასტრუქტურების დამორება მოსახლეობიდან, კონკრეტული მანძილების მითითებით;
- ჰიდროელექტროსადგურის (“სორგითი 1 და სორგითი 2”) ფუნქციონირების ტექნოლოგიური სქემის დეტალური, თანმიმდევრული აღწერა, ჰიდროელექტროსადგურის ძირითადი ტექნიკური პარამეტრებისა და მახასიათებლების ცხრილი, პროექტის განმარტებითი ბარათი, ჰესის შემადგენელი ჰიდროტექნიკური ნაგებობის, ასევე ქვესადგურების აღწერით და სქემატური ნახაზებით, ჰიდროელექტროსადგურის ჯამური სიმძლავრისა და გამომუშავებული ელექტროენერჯის შესახებ ინფორმაციის მითითებით;
- ინფორმაცია სათავე კვანძების საანგარიშო დატვირთვის შესახებ, მათ შორის სეისმური და ჰიდრავლიკური დატვირთვის პარამეტრების მითითებით;
- სათავე კვანძებზე კატასტროფულ სიტუაციებში მომატებული წყლის მართვის საკითხები (მათ შორის ინფორმაცია ნამატი წყლის ენერჯის ჩამქრობი ჭის მოწყობის საჭიროების შესახებ, შესაბამისი დასაბუთებით);
- ინფორმაცია სათავე კვანძებზე შეკავებული წყლის მოცულობების და შეტბორილი ადგილების ფართობების შესახებ ნორმალური, მაქსიმალური და კატასტროფული შეტბორვის ნიშნულებისა და ფართობების მითითებით. ნორმალური, მაქსიმალური და კატასტროფული შეტბორვის უბნის კონტურები ასახული უნდა იქნეს shp ფაილებზე;
- გზშ-ის ანგარიშში უნდა დასაბუთდეს შერჩეული ტიპის თევზსავალების უპირატესობა სხვა სახის თევზსავალებთან შედარებით. ასევე, ანგარიში უნდა მოიცავდეს თევზსავალი და თევზამრიდი ნაგებობების დეტალურ აღწერას, სამშენებლო ნახაზებს, მისი ფუნქციონირებისა და ეფექტურობის შესახებ ინფორმაციას, მათ შორის თევზსავალების ზედა და ქვედა ნიშნულებს, პარამეტრებს, ჰიდრავლიკური გაანგარიშების შედეგებს (იმისათვის, რომ შესაძლებელი იყოს იქთიოფაუნაზე ზეგავლენის პროგნოზირება), აუზებს შორის სხვაობებს; თევზსავალ ნაგებობებში ბუნებრივ პირობებთან მიახლოებული გარემოს შექმნის შესახებ ინფორმაციას;

- დეტალური ინფორმაცია ჰიდროელექტროსადგურის (სორგითი 1 და სორგითი 2) სადერივაციო-სადაწნეო სისტემების შესახებ, მათ შორის: მილსადენის ტიპისა და პარამეტრების შესახებ. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია მილსადენის განთავსების პირობების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია სადერივაციო-სადაწნეო მილსადენით მდინარის, შენაკადებისა და ხეობის გადაკვეთის შესახებ, შესაბამისი საპროექტო გადაწყვეტების მითითებით;
- ინფორმაცია გარემოს სხვადასხვა ფაქტორების ზეგავლენისგან ჰესის (სორგითი 1 და სორგითი 2) და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის დაცვის ღონისძიებებისა და შემოთავაზებული დამცავი ღონისძიებების ეფექტურობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ძალური კვანძების შესახებ, ძალური კვანძების შემადგენლობაში შემავალი ელემენტების დახასიათებით. მათ შორის: ჰიდროტურბინების დეტალური აღწერა, თითოეული ტურბინის სიმძლავრის მითითებით (ამასთან, ნამუშევარ წყალში ზეთების შერევის რისკების შესახებ ინფორმაცია), ასევე ჰესების შენობებში ავარიული ზეთშემკრები სისტემის მოწყობის შესახებ ინფორმაცია;
- ინფორმაცია ჰესების ძალური კვანძებიდან გამონამუშევარი წყლის მდინარეში ჩაშვების შესახებ, გამყვანი არხების პარამეტრების მითითებით, ჩაშვების წერტილების ნიშნულებისა და GPS კოორდინატების მითითებით;
- ინფორმაცია ჰესების მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის შეკრებისა და საერთო ქსელში ჩართვის შესახებ, მათ შორის: ინფორმაცია ჰესის მიერ გამომუშავებული ელექტროენერჯის გენერირების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ძალური კვანძების უზნებზე წყლის მაქსიმალური ხარჯების გავლისას დამყარებული დონეებისა და კალაპოტის გარეცხვის სავარაუდო სიღრმის, ასევე ტერიტორიის დაცვის საინჟინრო ღონისძიებების შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ნაპირდამცავი ნაგებობის მოწყობის საჭიროების შესახებ - ნაგებობის ტიპის პარამეტრებისა და ეფექტურობის მითითებით. გზშ-ის ანგარიშში მითითებული უნდა იქნეს ნაპირსამაგრი ნაგებობების ტიპი, ტექნიკური პარამეტრები და ადგილმდებარეობები (GPS კოორდინატები და shp ფაილები), ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია ნაპირსამაგრი ნაგებობის მოწყობით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია ჰესის ინფრასტრუქტურით მდინარეების და ხეობის გადაკვეთების შესახებ, შესაბამისი ტექნიკური დოკუმენტაციის მითითებით.
- ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე წყალმომარაგების შესახებ დეტალური ინფორმაცია. მათ შორის, ზედაპირული წყლის ობიექტიდან წყალაღების (აღებული წყლის რაოდენობის, თვეების მიხედვით და წყალაღების წერტილის GPS კოორდინატების მითითებით) შესახებ ინფორმაცია,

- ინფორმაცია მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური და სანიაღვრე წყლების მართვის შესახებ;
- ინფორმაცია გამწმენდი ნაგებობების შესახებ. გამწმენდი ნაგებობებიდან ჩამდინარე წყლების ჩაშვების წერტილის GPS კოორდინატები, გამწმენდი ნაგებობის ტიპები, განთავსების ადგილები, პარამეტრების და გაწმენდის ეფექტურობა, ასევე გამწმენდ ნაგებობებში წარმოქმნილი ლამის რაოდენობისა და შემდგომი მართვის ღონისძიებების შესახებ. **ზედაპირული წყლის ობიექტში ჩამდინარე წყლების ჩაშვების შემთხვევაში, გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული - ზედაპირული წყლის ობიექტებში ჩამდინარე წყლებთან ერთად ჩაშვებულ დამაბინძურებელ ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები ჩაშვების ნორმების (ზდჩ) პროექტი;**
- ინფორმაცია ემისიების გამომწვევი სტაციონარული წყაროებისგან (არსებობის შემთხვევაში) მოსალოდნელი ზემოქმედების შემცირებისთვის გათვალისწინებული აირგამწმენდი სისტემის შესახებ (ტიპის, პარამეტრების, წარმადობის, ტექნოლოგიური სქემისა და გაწმენდის ეფექტურობის შესახებ ინფორმაციის მითითებით). ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაფრქვევის სტაციონარული წყაროების არსებობის შემთხვევაში, გზშ-ის ანგარიშს უნდა ახლდეს ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის (ზდგ) ნორმების პროექტი;
- პროექტის ფარგლებში მოსალოდნელი ავარიული სიტუაციების შესახებ ინფორმაცია, მართვის ღონისძიებების მითითებით;
- ინფორმაცია საქმიანობის შეწყვეტის შემთხვევაში, საქმიანობის დაწყებამდე არსებული გარემოს პირვანდელ მდგომარეობამდე აღდგენის შესახებ;
- ინფორმაცია გზშ-ის ფარგლებში ჩატარებული საბაზისო/სადიებო კვლევებისა და გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისთვის გამოყენებული მეთოდების შესახებ;
- გზშ-ის ეტაპზე, დოკუმენტის მომზადებისას გამოყენებული ნებისმიერი ლიტერატურის შესახებ ინფორმაცია წარმოდგენილი უნდა იქნეს შესაბამის ქვეთავში (მაგ. ბიბლიოგრაფია, გამოყენებული ლიტერატურა), სადაც მითითებული იქნება ინფორმაციის გავრცელების წყარო, ელ. ბმული ან/და წიგნის/ნაშრომის/სტატიის ავტორის, გამოცემის წელის, წიგნის/სტატიის დასახელებისა და გამოყენებული გვერდების შესახებ ინფორმაცია;
- პროექტის ფარგლებში დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა (მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე), დასაქმებულთა შორის ადგილობრივი მოსახლეობის წილის მითითებით, ასევე ინფორმაცია პერსონალის პროფესიული და ტექნიკური სწავლების შესახებ;

4.1 სამშენებლო სამუშაოების განხორციელების შესახებ ინფორმაცია, კერძოდ:

- დეტალური ინფორმაცია სამშენებლო სამუშაოების შესახებ, შესაბამისი გეგმა-გრაფიკის და ვადების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია სათავე ნაგებობების მშენებლობის დაწყებამდე წყლის გადაგდების/არიდების შესახებ, ასევე შეფასებული უნდა იქნეს მდინარის გადაგდების პერიოდში წყლის და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე ზემოქმედება.
- ინფორმაცია მშენებლობაში გამოყენებული ტექნიკისა და რაოდენობის შესახებ;
- დეტალური ინფორმაცია ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის სამუშაოების/გრუნტის სამუშაოების და სარეკულტივაციო სამუშაოების შესახებ („ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენებისა და რეკულტივაციის შესახებ“ ტექნიკური რეგლამენტის მოთხოვნათა დაცვით);
- მშენებლობის პროცესში წარმოქმნილი ფუჭი ქანების რაოდენობა და მართვის საკითხები. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იყოს, ფუჭი ქანების/გრუნტის განთავსების მუდმივი/დროებითი ადგილების (სანაყაროები) შესახებ დეტალური ინფორმაცია, შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციით (სანაყაროს ფართობისა და GPS კოორდინატების (shp ფაილებთან ერთად) მითითებით). **დასაბუთებული უნდა იყოს სანაყაროს/სანაყაროების განთავსებისთვის შერჩეული ადგილის/ადგილების გარემოსდაცვითი, სოციალური და ტექნიკური უპირატესობები;**
- ინფორმაცია მშენებლობისთვის საჭირო სამშენებლო მასალების მოპოვებისა და სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტ(ებ)ის (არსებობის შემთხვევაში) მოწყობის შესახებ;
- ინფორმაცია საპროექტო გზების შესაბამისი პარამეტრებისა და მოწყობის სქემის მითითებით (შესაბამისი სქემატური ნახაზებითა და shp ფაილებით). ამასთან, მოცემული უნდა იყოს აღნიშნული გზების მოწყობასთან დაკავშირებული გარემოზე ზემოქმედების საკითხები და შესაბამისი პრევენციული, საკომპენსაციო/შემარბილებელი ღონისძიებები;

4.2 ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკების განთავსების შესახებ, მათ შორის:

- დეტალური ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკების და სამშენებლო მოედნების შესახებ. სამშენებლო ბანაკის/ბანაკების და მოედნების დაზუსტებული ლოკაციები (shp ფაილების და GPS კოორდინატების მითითებით) და შერჩეული ტერიტორიის აღწერა, ამასთან დასაბუთებული უნდა იყოს ბანაკ(ებ)ის და მოედნების განთავსებისთვის შერჩეული ლოკაციის გარემოსდაცვითი და ტექნიკური უპირატესობები;
- სამშენებლო ბანაკების გენ-გეგმა, შესაბამისი ექსპლიკაციით;
- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკების ფართობის, ასევე ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობის მომსახურებისთვის გათვალისწინებული ინფრასტრუქტურის ბანაკ(ებ)ის ტერიტორიაზე განთავსების შესახებ;
- ინფორმაცია მშენებლობის დროს სამშენებლო ბანაკის/ბანაკების და მოედნების ელექტროენერგიით მომარაგების შესახებ. იმ შემთხვევაში, თუ სამშენებლო ბანაკებზე ელექტროენერგიის მიწოდებისთვის დაგეგმილია ეგხ-ის გაყვანა, წარმოდგენილი

უნდა იქნეს ეგზ-ის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (ტიპი, პარამეტრები, სქემატური ნახაზები, shp ფაილები, გარემოს კომპონენტებზე ზემოქმედება და ა.შ.);

- ინფორმაცია სამშენებლო ბანაკებზე და მოედნებზე საწვავის შესანახი რეზერვუარის ტიპის, ტევადობისა და განთავსების პირობების შესახებ.

4.3. გზშ-ის ეტაპზე ჰიდროლოგიური კვლევის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს:

- ინფორმაცია მდ. ჯეჯორას და მისი შენაკადების ჰიდროლოგიური მახასიათებლების შესახებ, მათ შორის: საშუალო წლიური ხარჯების, ჩამონადენის შიდაწლიური განაწილების შესახებ;
- ინფორმაცია მდ. ჯეჯორას და მისი შენაკადების აბსოლუტური მინიმალური და მაქსიმალური ხარჯების შესახებ;
- ინფორმაცია მდ. ჯეჯორას და მისი შენაკადების მაქსიმალურ ჩამონადენზე, მინიმალურ ჩამონადენზე, მყარ ნატანზე;
- ინფორმაცია მდ. ჯეჯორას და მისი შენაკადების სიგრძისა და სიგანის (როგორც საერთო, ისე საპროექტო კვეთში არსებული მონაკვეთი) შესახებ, მათ შორის ინფორმაცია საპროექტო არეალში ზედა და ქვედა ბიეფებში მდ. ჯეჯორას შენაკადების შესახებ, მანძილებისა და აღნიშნული შენაკადების მიერ გატარებული ხარჯების მითითებით;
- დეტალური ინფორმაცია ჰიდროელექტროსადგურის (სორგითი 1 და სორგითი 2) მიერ ასაღები წყლის რაოდენობებზე 10%, 50% და 90%-იანი უზრუნველყოფისთვის, ორივე სათავე ნაგებობის გათვალისწინებით;
- ინფორმაცია წყალდიდობის რისკების შესახებ, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- ინფორმაცია სათავე კვანძების ქვედა ბიეფებში გასაშვები სავალდებულო ეკოლოგიური (სანიტარული) ხარჯის შესახებ (ეკოლოგიური ხარჯის გამოთვლისა და რაოდენობის მითითებით). ამასთან მოცემული უნდა იყოს ეკოლოგიური ხარჯის მნიშვნელობად მიღებული საშუალო მრავალწლიური ხარჯის 10%-ის დასაბუთება/განმარტება (რამდენად უზრუნველყოფს განსაზღვრული ეკოლოგიური ხარჯი მდინარის ბუნებრივი და ეკოლოგიური გარემოს შენარჩუნებას, მათ შორის წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების შენარჩუნებას) და საჭიროების შემთხვევაში ეკოლოგიური ხარჯის გაზრდის შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში უნდა აისახოს ინფორმაცია - საპროექტო ჰიდროელექტროსადგურის ზედა და ქვედა ბიეფებში წყლის დონის მზომების (ჰიდროლოგიური საგუმავოს) დაყენების, წყლის ხარჯების დადგენილი სიხშირით გაზომვის, დონეებსა და ხარჯებს შორის დამოკიდებულების მრუდების აგების, ამასთან ყოველდღიური დონეების და ხარჯების შესახებ ინფორმაციის სააგენტოში წარმოდგენის შესაძლებლობის შესახებ;

- ინფორმაცია პროექტის გავლენის ზონაში მოქცეული მდინარის მონაკვეთზე წყალმოსარგებლების შესახებ (არსებობის შემთხვევაში აღნიშნული ფაქტი გათვალისწინებული უნდა იქნეს სავალდებულო ეკოლოგიური ხარჯების გაანგარიშებაში);
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს მდ. ჯეჯორას და მისი შენაკადების დონეებისა და ხარჯებს შორის დამოკიდებულების მრუდები სათავე და ძალური კვანძის ნაგებობების განთავსების ადგილებში;

4.4. გზშ-ის ანგარიშის გეოლოგიური ნაწილი, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგს:

გარემოს ფონური მდგომარეობის აღწერა:

- რელიეფი (გეომორფოლოგია);
- გეოლოგიური აგებულება და ტექტონიკა;
- სეისმური პირობები;
- ჰიდროგეოლოგიური პირობები;
- საინჟინრო-გეოლოგიური (გეოტექნიკური) პირობების აღწერა (მათ შორის მონაკვეთის პიკეტური აღწერა, რომელიც თავის მხრივ უნდა მოიცავდეს ტერიტორიაზე არსებული გეოლოგიური პროცესების შეფასებასაც).

გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება:

- საშიში გეოლოგიური პროცესების შესაძლო გააქტიურების განსაზღვრა საპროექტო ობიექტის მშენებლობა-ექსპლუატაციის პერიოდში, პრევენციული ღონისძიებების მითითებით;
- ფუჭი ქანების განთავსების ადგილების (სანაყაროები) და სამშენებლო ბანაკის მოწყობისათვის საჭირო შესაბამისი საპროექტო დოკუმენტაციის წარმოდგენა განსახილველად.

4.5. გზშ-ის ანგარიშის ბიომრავალფეროვნების შეფასების ნაწილი, რომელიც უნდა მოიცავდეს შემდეგ ინფორმაციას:

- წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია ჰიდროელექტროსადგურისა და მისი მშენებლობისათვის საჭირო სხვა ინფრასტრუქტურის მოსაწყობად დაგეგმილი მოსაჭრელი ხე-მცენარეების ზუსტ მონაცემებზე, სახეობების მიხედვით, რაოდენობის და მოცულობის მითითებით (ე.წ ტყეკაფის უწყისი);
- წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის შედეგად, მათ შორის: მისასვლელი გზების, სამშენებლო ბანაკების, ფუჭი ქანების სანაყაროებისა და სხვა დამხმარე ინფრასტრუქტურის მოწყობისას ბიომრავალფეროვნების კომპონენტებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით: გზშ-ის ეტაპზე ჩატარდება საპროექტო არეალის ბიოლოგიური გარემოს დეტალური კვლევები. აღნიშნულ კვლევის ფარგლებში

ყურადღება უნდა გამახვილდეს უშუალოდ პროექტის გავლენის ზონაში არსებულ მცენარეებზე, ცხოველებზე, მათ შორის იქთიოფაუნაზე, მათზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებასა და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე;

- ზემოაღნიშნულ კვლევების შედეგებზე დაყრდნობით უნდა განახლდეს ბიომრავალფეროვნების შემარბილებელი ღონისძიებები და შემუშავდეს მონიტორინგის გეგმა, სადაც, სხვა საკითხებთან ერთად, აისახება ბიომრავალფეროვნების ცალკეულ კომპონენტებზე, მათ შორის წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე, ასევე შემარბილებელი ღონისძიებების ეფექტურობაზე დაკვირვების საკითხები, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი პრევენციული, მათ შორის საკომპენსაციო ღონისძიებების დაგეგმვა-განხორციელების მიზნით;
- წარმოდგენილი უნდა იყოს ტყის ეკოსისტემებზე ზეგავლენის შეფასება და მიღებული შედეგების მიხედვით, საჭიროების შემთხვევაში, განისაზღვროს და შემდგომში განხორციელდეს საკომპენსაციო ღონისძიებები, რისთვისაც საჭიროა ასევე შემუშავდეს შესაბამისი გეგმა-გრაფიკი;
- წარმოდგენილი უნდა იქნეს დეტალური დასაბუთება წყლის ე.წ. ეკოლოგიური ხარჯისა და მისი საკმარისობის შესახებ, წყლისა და წყალზე დამოკიდებული ბიომრავალფეროვნების კომპონენტების შენარჩუნების თვალსაზრისით. აღნიშნული საკითხი, ასევე საჭიროა აისახოს მონიტორინგის გეგმაში;
- წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის მიხედვით: ოპერირების დაწყებიდან პირველი 3 წლის განმავლობაში უზრუნველყოფილი იქნება იქთიოფაუნის სახეობების მონიტორინგი, საჭიროების შემთხვევაში დამატებითი შემარბილებელი ღონისძიებების დასახვის მიზნით. მონიტორინგის წარმოება უნდა განისაზღვროს სულ მცირე 5 წლამდე ვადით;
- ვინაიდან საპროექტო სამუშაოების ნაწილი უშუალოდ მდინარე ჯეჯორას კალაპოტში იწარმოებს, გზშ-ის ეტაპზე დაგეგმილი კვლევის ფარგლებში განსაკუთრებული ყურადღება უნდა გამახვილდეს საპროექტო ტერიტორიაზე გავრცელებულ წყლისა და წყალზე დამოკიდებულ სახეობებზე, მასზე შესაძლო ზემოქმედებაზე, ამ ზემოქმედების თავიდან აცილებაზე და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებებზე. ასევე, საჭიროა მიღებული კვლევის შედეგებზე დაყრდნობით განახლებული ინფორმაცია აისახოს მონიტორინგის გეგმაში;
- მიუხედავად იმისა, რომ იგეგმება ეარლიფტის პრინციპზე მომუშავე თევზამრდი ნაგებობის მოწყობა, წარმოდგენილი უნდა იყოს დამცავი გისოსის ზომა, რის მიხედვითაც განისაზღვრება თევზამრდი ნაგებობის მუშაობის ეფექტურობა.
- გზშ-ის ანგარიშში შედარებითი ანალიზის მიზნით, იქთიოლოგიური მონიტორინგისათვის, ასევე უნდა განისაზღვროს ზემოქმედების არეალს მიღმა არსებული საკონტროლო უბნები;
- გამომდინარე იქედან, რომ მდ. ჯეჯორაზე იგეგმება „სორგითი 1“ (15,23 მგვტ) და „სორგითი 2“ (15,56 მგვტ სიმძლავრის) ჰესების მშენებლობა და აღნიშნული

განეკუთვნება საშუალო ჰესებს, ერთ-ერთი საკომპენსაციო ღონისძიებად წარმოდგენილი უნდა იყოს მდინარის დათევზიანება.

5. ჰიდროელექტროსადგურის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება, მათ შორის:

- ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ობიექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, მათ შორის ემისიები სამშენებლო ტექნიკისა და სამშენებლო მასალების დამამზადებელი ობიექტის მუშაობისას, გაბნევის ანგარიშის მითითებით. ამასთან, წარმოდგენილი უნდა იყოს ატმოსფერულ ჰაერზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შემარბილებელი/პრევენციული ღონისძიებები და მონიტორინგის საკითხები;
- ჰესის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე ხმაურის და ვიბრაციის გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ნიადაგის ნაყოფიერ ფენაზე და გრუნტის ხარისხზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით. ინფორმაცია მოსახსნელი ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოცულობისა და მისი განთავსების პირობების, ასევე ადგილების შესახებ (მდებარეობის მითითებით - GPS კოორდინატები, Shp ფაილები);
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, მათ შორის წარმოდგენილი უნდა იქნეს ზედაპირული წყლების დაბინძურების რისკების შეფასება. მდინარის კალაპოტში წყლის ხარჯის შემცირებითა და ჰიდროლოგიური რეჟიმის დარღვევით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მდინარის ჰიდროლოგიურ, ჰიდრომორფოლოგიურ და კალაპოტურ პროცესებზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების მითითებით;
- პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება მდინარის ნატანის მოძრაობაზე, მოსალოდნელი შედეგების ანალიზი და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ინფორმაცია “სორგითი 1” და “სორგითი 2” ჰესების წყალსაცავების დალამვის პროგნოზისა და გასატარებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ლანდშაფტის ვიზუალური ცვლილებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება და შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის განხორციელებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება კლიმატურ პირობებზე, რეგიონში არსებული/საპროექტო ანალოგიური ტიპის ობიექტების გათვალისწინებით;

- ინფორმაცია პროექტთან დაკავშირებით ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებისა და პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი სოციალური პაკეტების შესახებ, ინფორმაცია ჰიდროელექტროსადგურის საპროექტო ინფრასტრუქტურის მოწყობის ფარგლებში ფიზიკური/ეკონომიკური განსახლების შესახებ (არსებობის შემთხვევაში). ასევე წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია საჯარო განხილვაზე გამოთქმული მოსაზრებების/შენიშვნების გათვალისწინების შესახებ; მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, მიწის საკუთრებასა და გამოყენებაზე (მათ შორის ინფორმაცია, პროექტის გავლენის ზონაში მოქცეული მიწის ნაკვეთების, კერძო საკუთრებების შესახებ), ბუნებრივი რესურსების შეზღუდვაზე. ამასთან, განისაზღვროს ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკები და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- პროექტის ფარგლებში სატრანსპორტო გადაზიდვებით/სამშენებლო ტრანსპორტის გადაადგილებით გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების, მათ შორის სატრანსპორტო ნაკადებზე მოსალოდნელი ზემოქმედების დეტალური შეფასება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის ტურისტულად აქტიურ სეზონზე სატრანსპორტო ოპერაციების შეზღუდვის შესაძლებლობის საკითხები). **ზემოაღნიშნული ფაქტორებით მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასებისას გათვალისწინებული უნდა იქნეს საკვლევ რეგიონში მიმდინარე და დაგეგმილი საქმიანობები;**
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობების, რაოდენობის, სახიფათობის მახასიათებლების შესახებ მონაცემები და შემდგომი მართვის ღონისძიებები, ნარჩენების წარმოქმნითა და გავრცელებით მოსალოდნელი ზემოქმედება გარემოზე;
- გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედების შეფასება და მისი აუცილებლობის დასაბუთება, რაც გულისხმობს გარემოზე შეუქცევი ზემოქმედებით გამოწვეული დანაკარგებისა და მიღებული სარგებლის ურთიერთშეწონას გარემოსდაცვით, კულტურულ, ეკონომიკურ და სოციალურ ჭრილში;
- მშენებლობითა და ექსპლუატაციით მოსალოდნელი კუმულაციური ზემოქმედების დეტალური შეფასება გარემოს სხვადასხვა კომპონენტებზე (განსაკუთრებული ყურადღება გამახვილდეს ბიოლოგიურ და წყლის გარემოზე), არსებული ან/და საპროექტო ჰიდროელექტროსადგურების გათვალისწინებით, შემარბილებელი და საჭიროების შემთხვევაში საკომპენსაციო ღონისძიებების მითითებით;
- დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებით გამოწვეული გარემოზე მნიშვნელოვანი ზემოქმედების აღწერა, რომელიც განპირობებულია ავარიისა და კატასტროფის რისკების მიმართ საქმიანობის მოწყვლადობით. ავარიულ სიტუაციებზე რეაგირების გეგმა. მათ შორის, ყურადღება გამახვილდეს ჰიდროდინამიკურ ავარიაზე რეაგირების საკითხებზე;
- მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპებისთვის **შემუშავებული, შემარბილებელი ღონისძიებების შემაჯამებელი გეგმა-გრაფიკი;**

ცხრილი 2. თვიური და წლიური ხარჯების სიდიდეები 10%, 50%, 75% და 95%

თვე	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	წელი
საშ													
მაქს													
მინ													
10%													
50%													
75%													
95%													

7. საკითხები/შენიშვნები, რომლებიც გათვალისწინებული უნდა იქნეს გზშ-ის ანგარიშში:

- სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს ცნობით, საპროექტო ჰესის და მასთან დაკავშირებული ინფრასტრუქტურის მთლიანი 224524 კვ.მ ფართობიდან (Shp-ფაილი), „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დადგენის შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს №299 დადგენილებით დამტკიცებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების მიხედვით, 105408 კვ.მ წარმოადგენს სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტოს მართვას დაქვემდებარებულ სახელმწიფო ტყეს. კერძოდ, ონის სატყეო უბნის ბაჯიხევის სატყეოს, კვარტალი N4;5;7;37;39 და ღარის სატყეოს კვარტალი NN22;35;36;44;47;52. იმ შემთხვევაში თუ დაგეგმილია სპეციალური ტყითსარგებლობის უფლების მოპოვება სახელმწიფო ტყის ტერიტორიაზე „ტყითსარგებლობის წესის შესახებ“ დებულების დამტკიცების თაობაზე საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 18 მაისის N221 დადგენილებით განსაზღვრული საქმიანობა ან მისი განკარგვა საჭიროებს შეთანხმებას სახელმწიფო ტყის მართვის უფლების მქონე ორგანოსთან. იმ შემთხვევაში, თუ დაგეგმილია ტყის სტატუსის შეწყვეტის უფლების მოპოვება, გზშ-ის ანგარიშს უნდა დაერთოს ტყის სტატუსის შეწყვეტისთვის საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული დოკუმენტები. ტყის სტატუსის შეწყვეტა რეგულირდება საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 06 ოქტომბრის №496 დადგენილებით „ტყის სტატუსის მინიჭების, შეწყვეტისა და ტყის საზღვრების დადგენისა და კორექტირების/შეცვლის შესახებ“ და შესაბამისად გათვალისწინებული უნდა იქნეს აღნიშნული დადგენილების მოთხოვნები;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ჰესების კაშხლების შესაძლო რღვევის, მისგან გამოწვეული დატბორვის ზონის გავრცელებისა და შესაძლო რისკების განვითარების შესახებ ინფორმაცია;
- გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს ინფორმაცია დაგეგმილი საქმიანობის ფარგლებში მოსაწყობი ობიექტების „წყალდაცვითი ზოლის შესახებ ტექნიკური

რეგლამენტის დამტკიცების თაობაზე” საქართველოს მთავრობის №440 დადგენილებასთან თავსებადობის შესახებ;

- გზმ-ის ეტაპზე სათანადოდ უნდა იქნეს დასაბუთებული ეგხ-ის დამოუკიდებელი პროექტით გაყვანის გადაწყვეტილება ან წარმოდგენილი უნდა იყოს შემდეგი ინფორმაცია: საერთო ქსელთან მიერთებისათვის განკუთვნილი საპროექტო ეგხ-ის ძირითადი პარამეტრების, ფიზიკური მახასიათებლების, ტექნიკური გადაწყვეტების (ძაბვა, გაბარიტები, ეგხ-ის ტიპი, სიგრძე და სხვ), ასევე მისი გაყვანით გამოწვეული გარემოზე ზემოქმედების საკითხების და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ დეტალური ინფორმაცია; ინფორმაცია ეგხ-ის ალტერნატიული ვარიანტების შესახებ; ამასთან, მოცემული უნდა იყოს კუმულაციური ზემოქმედების შესახებ ინფორმაცია, რეგიონში არსებული ან/და დაგეგმილი ელექტროგადამცემი ხაზების გათვალისწინებით;
- საპროექტო ტერიტორიიდან დაახლოებით 25 მეტრში, განთავსებულია შიდასახელმწიფოებრივი მნიშვნელობის “გუფთა-ონის საავტომობილო გზა”. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნეს დაგეგმილი საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებით საქართველოს საავტომობილო გზების დეპარტამენტის პოზიცია და საჭიროების შემთხვევაში, შესაბამისი შეთანხმების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
- მდინარე ჯეჯორას (ჰ/ს სოფ. პიპილეთი) 1986 წლის შემდგომი პერიოდის ჰიდროლოგიური დაკვირვებების მონაცემები ხელმისაწვდომია გარემოს ეროვნულ სააგენტოს მონაცემთა ბაზაში;
- გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს საქართველოს მთავრობის 2021 წლის 09 ივნისის N274 დადგენილებით დამტკიცებული „ცხოველების ჯილხთან ბრძოლის პროფილაქტიკური საკარანტინო წესით“ განსაზღვრული მოთხოვნების დაცვის შესახებ ინფორმაცია;
- გარემოსდაცვითი გადაწყვეტილების მიღების მიზნით ადმინისტრაციული წარმოების დაწყებისთვის - გზმ-ის ანგარიშში გათვალისწინებული უნდა იქნეს სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული თითოეული მოთხოვნა;

გზმ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული საკითხების გათვალისწინების შესახებ, ერთიანი ცხრილის სახით (გვერდებისა და ქვე)თავების მითითებით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით. შპს „განახლებადი ენერჯის რეგიონალური კომპანიის“ მიერ წარმოდგენილ პროექტზე, რომელიც ეხება ონის მუნიციპალიტეტში, მდინარე ჯეჯორაზე 15,23 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 1“ და 15,56 მგვტ. სიმძლავრის „სორგითი 2“ ჰესების კასკადისა და 110 კვ ძაბვის ქვესადგურების და ექსპლუატაციას, **სავალდებულოა გზმ-**

ის ანგარიში მომზადდეს წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი, შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით. გზშ-ის ანგარიში შედგენილი უნდა იყოს მოქმედი კანონმდებლობის, განსაკუთრებით სკოპინგის დასკვნით განსაზღვრული მითითებების სრული დაცვით.